

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «БІЗНЕС-АНАЛІТИКА»

Левіщенко О.С.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки*

*Національного транспортного університету
м. Київ, Україна*

Посилення конкуренції та зростання міжнародних інтеграційних процесів відіграють важливу роль в інноваційному розвитку країни, де одним з основних пріоритетів є забезпечення висококваліфікованими кадрами, що відповідають сучасним потребам та в змозі втілювати кращі бізнес ідеї з наукової та практичної точок зору.

У сучасному економічному просторі найбільш цінним ресурсом є інформація, вміле використання якої дозволяє економити ресурси, отримувати нових клієнтів, мати переваги перед конкурентами. Підприємці вимушені приймати управлінські рішення в умовах мінливого ринкового середовища, як правило не маючи повної та точної інформації стосовно діяльності конкурентів.

У світовій економіці простежуються закономірності і тенденції взаємопов'язаних ринків: праці та освітніх послуг. Нині позиція фахівця пов'язаного з аналітичною діяльністю, як у вітчизняній, так і у міжнародній організації, є однією із найбільш престижних і добре оплачуваних на конкурентному ринку праці. З огляду на це, до бізнес-аналітики, як до виду діяльності й до галузі знань, що динамічно розвивається, а також до відповідного освітнього продукту виникає закономірний інтерес [1].

Позитивним ефектом відкритості національних економік та впливу глобалізації на ринки праці є створення умов для інтернаціоналізації освітніх програм, в тому числі з підготовки фахівців з бізнес-аналітики.

Науковий підхід до вивчення сутності та походження бізнес-аналітики, її особливостей і різновидів у сучасних умовах, а також актуалізація перспектив професії бізнес-аналітика та його фахової підготовки детально наведений в роботі Р. Бруханського та І. Скрипник.

У зарубіжній практиці для означення терміну «бізнес-аналітика» використовуються такі словосполучення як Business Intelligence (BI) та Business Analytics (BA), однак в україномовній версії маємо лише варіант «бізнес-аналітика». Можливо це зумовлено тим, що слову

Intelligence (розвідка, інтелект, відомості, знання, розвідані, інтелігентність, розум) не знайдено належного відповідника.

За визначенням провідної світової дослідницької і консалтингової компанії у сфері інформаційних технологій Gartner, Inc., бізнес-аналітика (Business Intelligence) – «це узагальнює поняття, що включає застосунки, інфраструктуру й інструменти, а також кращі практики, які забезпечують доступ до інформації та її аналіз з метою оптимізації рішень і управління ефективністю». Також: «Бізнес-аналітика (Business Analytics) складається з рішень, які використовуються для побудови моделей аналізу та моделювання для створення сценаріїв, розуміння реалій і прогнозування майбутніх станів. Бізнес-аналітика включає аналіз даних, прогнозу аналітику, прикладну аналітику та статистику і поставляється як програма, яка підходить для бізнес-користувачів» [2].

Згідно з Microsoft PowerBI: бізнес-аналітика (Business Intelligence) – «це процес аналізу історичних і поточних даних, націлений на отримання практично цінних аналітичних відомостей для прийняття стратегічних бізнес-рішень. Засоби бізнес-аналітики вирішують це завдання, обробляючи значні обсяги даних із кількох джерел і представляють результати в зручних для розуміння та поширення форматах» [3]. Перетворення необроблених даних у наглядну аналітику складається з чотирьох ключових кроків (збір даних, аналіз, візуалізація, прийняття рішення).

Однак, між цими поняттями, все ж, існують певні відмінності. «Основна відмінність між бізнес-аналітикою (BI) та бізнес-аналітикою (BA) полягає в питаннях, на які вони відповідають. BI зосереджується на описовій аналітиці, яка надає підсумок історичних і поточних даних, щоб показати, що сталося або що відбувається зараз. BI відповідає на питання «що» і «як», щоб ви могли повторити те, що працює добре, і змінити те, що – ні. Бізнес-аналітика BA зосереджена на передбачуваний аналітиці. BA, однак, надає пріоритет прогнозній аналітиці, яка використовує аналіз даних, моделювання та машинне навчання для визначення ймовірності майбутніх результатів. BA відповідає на питання «чому», щоб зробити більш обґрунтовані прогнози щодо того, що станеться. З BA ви можете передбачити розвиток подій і внести зміни, необхідні для успіху» [4].

Бізнес-аналітик (Business Analyst) це – фахівець, що використовує методи бізнес-аналізу для потреб організацій з метою визначення проблем бізнесу і пропозиції їхнього розв'язання. З іншого боку він є «посередником між зацікавленими особами для збору, аналізу, комунікації та перевірки вимог щодо зміни бізнес-процесів, регламентів і інформаційних систем. Бізнес-аналітик розуміє проблеми та можливості

бізнесу в контексті вимог і рекомендує рішення, що дозволяють організації досягти своїх цілей». Роль бізнес-аналітика у значній мірі залежить від специфіки роботи організації та її потреб, а також ступеня усвідомлення необхідності створення посади бізнес-аналітика [1].

Важливою професійною особливістю аналітика-консультанта є так зване «гнучке бачення», під яким розуміють здатність швидко реагувати на повсякчасні зміни, неупинно переглядати, адаптувати, коригувати пріоритетні цілі та завдання, використовувати різні методи (техніки) аналізу залежно від конкретної ситуації (контексту). З огляду на вищевикладене, особливої гостроти набувають проблеми вдосконалення аналітичної підготовки у системі вищої освіти. Зокрема, ми вважаємо безумовною перевагою вітчизняної науки та освіти наявність дисциплін аналітичного циклу в навчальних планах підготовки фахівців.

У зв'язку з цим доцільно ретельно підходити до формування навчальних планів підготовки бакалаврів та магістрів за спеціальністю 051 «Економіка» на предмет достатності аналітичного навантаження як у фундаментальному плані, так і функціонально-предметно-орієнтованому розрізі, що сприятиме розширенню їх компетенції як майбутніх фахівців у певній конкретно-економічній сфері; максимальну увагу приділяти дисциплінам аналітичного циклу при формуванні навчальних планів слухачів магістерських програм.

Звичайно, у межах університетського курсу, яким би фундаментальним він не був, не можливо дати готові рецепти для вирішення всіх можливих ситуацій такого складного, різноманітного та динамічного економічного життя, однак, значно важливішим є намагання навчити вдумливо, критично оцінювати будь-яку ситуацію, спонукати до застосування творчого підходу для вирішення нестандартних ситуацій. Завдяки аналітичним дисциплінам у студентів не тільки розвивається логічне мислення, але й виникає нагода пов'язати і закріпити матеріал, з яким вони ознайомилися у межах інших курсів, побачити господарську діяльність цілісно, під новим для них кутом зору [1].

Отже, наслідком динамічності вимог на ринку праці є поява нових професій, як бізнес-аналітики. Розширення сфер застосування бізнес-аналітики в науці та практиці призведе до кадрового дефіциту, а це означає, що запит на фахівців буде постійно збільшуватись. Але потрібно зауважити, що попит на нові знання та вміння, що допомагають аналітикам стати більш конкурентоспроможними і затребуваними на ринку праці, може бути задоволений лише при наявності відповідних освітніх програм. А тому вкрай важливими є подальші напрацювання – нові наукові підходи, розробки з певних напрямків і видів бізнес-аналітики, удосконалення методичного

інструментарію аналізу, пропозиції щодо удосконалення змісту, методики та організації процесу підготовки фахівців тощо.

Список використаних джерел:

1. Бруханський Р., Спільник І. Бізнес-аналітика vs. бізнес-аналіз: сучасний дискурс, модель професійної компетенції ініціатора позитивних змін. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2022. Випуск 1–2. С. 7–21.
2. Gartner: IT Definitions and Glossary. URL: <https://www.gartner.com/en/information-technology/glossary>.
3. Microsoft. PowerBI. URL: <https://powerbi.microsoft.com/ru-ru/what-is-business-intelligence>
4. Business Intelligence vs. Business Analytics: What's The Difference? URL: <https://www.tableau.com/learn/articles/business-intelligence/bi-business-analytics>.